

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 10ης Μαΐου 2007*

Στην υπόθεση C-328/05 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, που ασκήθηκε στις 30 Αυγούστου 2005,

SGL Carbon AG, με έδρα το Βισμπάντεν (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους M. Klusmann και F. Wiemer, Rechtsanwälte,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι:

η **Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων**, εκπροσωπούμενη από τους F. Castillo de la Torre, M. Schneider και W. Mölls, καθώς και από την H. Gading,

καθής πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, Ε. Juhász, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Γ. Αρέστη και Τ. von Danwitz, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mazák
γραμματέας: Β. Fülöp, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Οκτωβρίου 2006,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Ιανουαρίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η SGL Carbon AG (στο εξής: SGL Carbon) ζητεί, κυρίως, τη μερική ακύρωση της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 15ης Ιουνίου 2005, Tokai Carbon κ.λπ. κατά Επιτροπής (Τ-71/03, Τ-74/03, Τ-87/03 και Τ-91/03, που δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή — Συλλογή 2005, σ. ΙΙ-10*, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή της κατά της αποφάσεως C(2002) 5083 τελικό της Επιτροπής, της 17ης

Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/E-2/37.667 — Ειδικοί γραφίτες, στο εξής: επίδικη απόφαση) και, επικουρικώς, τη μείωση του προστίμου που της επιβλήθηκε με την εν λόγω απόφαση.

Το νομικό πλαίσιο

Ο κανονισμός 17

- 2 Το άρθρο 15 του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25, στο εξής: κανονισμός 17), ορίζει τα εξής:

«1. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλλει στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα ύψους εκατό μέχρι και πέντε χιλιάδων λογιστικών μονάδων όταν εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

[...]

- β) παρέχουν ανακριβείς πληροφορίες σε απάντηση αιτήσεως που εγένετο σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 3 ή 5 [...]

2. Η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει με απόφαση στις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμο ύψους χιλίων μέχρι ενός εκατομμυρίου λογιστικών

μονάδων, ή και ποσό μεγαλύτερο από αυτό μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό του κύκλου εργασιών που [πραγματοποιήθηκε] κατά την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο από μία των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν συνεργήσει στην παράβαση, όταν εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

- α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου [81], παράγραφος 1, ή του άρθρου [82] της Συνθήκης [...]

[...]

Κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, εκτός από τη σοβαρότητα της παραβάσεως, και η διάρκεια της.

[...]»

Οι κατευθυντήριες γραμμές

- 3 Η ανακοίνωση της Επιτροπής που τιτλοφορείται «Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ» (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές) ορίζει, στο προοίμιό της, τα εξής:

«Σκοπός των αρχών που διέπουν τις [...] κατευθυντήριες γραμμές είναι να καταστεί δυνατή η διασφάλιση της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας των αποφάσεων

της Επιτροπής, τόσο έναντι των επιχειρήσεων, όσο και έναντι του Δικαστηρίου, και παράλληλα να κατοχυρωθεί η διακριτική ευχέρεια που ο νομοθέτης έχει παραχωρήσει στην Επιτροπή για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, με ανώτατο όριο το 10% του συνολικού κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Η άσκηση της διακριτικής αυτής ευχέρειας θα πρέπει, ωστόσο, να εντάσσεται σε μια συνεκτική και απαλλαγμένη από αυθαίρετες διακρίσεις πολιτική, η οποία να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένη στους στόχους της καταστολής των παραβιάσεων των κανόνων ανταγωνισμού.

Η νέα μέθοδος, η οποία θα εφαρμόζεται για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, θα πρέπει στο εξής να [συμβαδίζει με το ακόλουθο] σύστημα, το οποίο στηρίζεται στον προσδιορισμό ενός βασικού ποσού επί του οποίου εφαρμόζονται προσαυξήσεις, εάν συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις, και μειώσεις, εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις.»

- 4 Κατά το σημείο 1 των κατευθυντηρίων γραμμών, «το βασικό ποσό του προστίμου προσδιορίζεται αναλόγως της σοβαρότητας και της διάρκειας της παραβάσεως, που είναι τα μόνα κριτήρια που θέτει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17». Δυνάμει του σημείου 2 των κατευθυντηρίων γραμμών, το βασικό ποσό μπορεί να αυξηθεί λόγω επιβαρυντικών περιστάσεων, όπως είναι, για παράδειγμα, η υποτροπή της ίδιας ή των ίδιων επιχειρήσεων για παράβαση του ίδιου τύπου. Κατά το σημείο 3 των κατευθυντηρίων γραμμών, το εν λόγω ποσό μπορεί να μειωθεί όταν συντρέχουν ειδικές ελαφρυντικές περιστάσεις.

Η ανακοίνωση περί συνεργασίας

- 5 Με την ανακοίνωση σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4, στο εξής: ανακοίνωση περί συνεργασίας), η Επιτροπή καθόρισε τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες οι επιχειρήσεις που συνεργάζονται με την Επιτροπή κατά την έρευνά της ως προς τη σύμπραξη θα μπορούν να απαλλάσσονται του προστίμου ή να τυγχάνουν μειώσεως του ύψους του προστίμου το οποίο θα έπρεπε να καταβάλουν αν δεν είχαν συνεργαστεί.

- 6 Το τμήμα Α, παράγραφος 5, της ανακοινώσεως περί συνεργασίας προβλέπει τα εξής:

«Η συνεργασία μιας επιχείρησης με την Επιτροπή αποτελεί ένα μόνον από τα στοιχεία τα οποία λαμβάνει υπόψη της η τελευταία κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου. [...]»

- 7 Το τμήμα Γ της εν λόγω ανακοινώσεως, που τιτλοφορείται «Σημαντική μείωση του ύψους του προστίμου», ορίζει τα εξής:

«Η επιχείρηση η οποία πληροί τις προϋποθέσεις που εκτίθενται στο τμήμα Β, στοιχεία β' έως ε', και [καταγγέλλει] τη μυστική σύμπραξη αφού έχει προβεί η Επιτροπή σε έλεγχο, μετά από απόφαση, στις επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη σύμπραξη, χωρίς ο έλεγχος αυτός να έχει αποδώσει επαρκή βάση η οποία να δικαιολογεί την κίνηση της διαδικασίας για την έκδοση απόφασης, επωφελείται από μείωση κατά 50 έως 75 % του ύψους του προστίμου.»

- 8 Οι προϋποθέσεις που θέτει το τμήμα Β της ανακοινώσεως περί συνεργασίας στις οποίες παραπέμπει το τμήμα της Γ προβλέπουν ότι η επιχείρηση αυτή:

«α) γνωστοποιεί στην Επιτροπή τη μυστική σύμπραξη πριν προβεί η Επιτροπή σε έλεγχο, μετά από απόφαση, στις επιχειρήσεις που μετέχουν στη σύμπραξη, και χωρίς να διαθέτει ήδη επαρκείς πληροφορίες για να αποδείξει την ύπαρξη της καταγγελλόμενης σύμπραξης·

- β) είναι η πρώτη που προσκομίζει στοιχεία καθοριστικά για την απόδειξη της ύπαρξης της σύμπραξης·

  - γ) διακόπτει τη συμμετοχή της στην αθέμιτη δραστηριότητα το αργότερο τη στιγμή κατά την οποία [καταγγέλλει] τη σύμπραξη·

  - δ) παρέχει στην Επιτροπή όλες τις απαραίτητες πληροφορίες, καθώς και τα αποδεικτικά στοιχεία που διαθέτει σχετικά με τη σύμπραξη και διατηρεί συνεχή και πλήρη συνεργασία καθόλη τη διάρκεια της έρευνας·

  - ε) δεν έχει υποχρεώσει άλλη επιχείρηση να συμμετάσχει στη σύμπραξη ούτε ανέλαβε τη σχετική πρωτοβουλία ή διαδραμάτισε αποφασιστικό ρόλο ως προς την παράνομη αυτή δραστηριότητα.»
- 9 Το τμήμα Δ της ανακοίνωσης περί συνεργασίας, που τιτλοφορείται «Σημαντική μείωση του ποσού του προστίμου», έχει ως εξής:
- «1. Εφόσον επιχείρηση συνεργάζεται χωρίς να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που εκτίθενται στα τμήματα Β ή Γ, τυγχάνει μείωσης κατά 10 έως 50 % του ύψους του προστίμου που θα της είχε υποβληθεί εάν δεν είχε συνεργαστεί.

2. Αυτό μπορεί ιδίως να συμβεί εφόσον:

- πριν από την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η επιχείρηση παράσχει στην Επιτροπή πληροφορίες, έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία που συμβάλλουν στην επιβεβαίωση της παράβασης,
- μετά την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η επιχείρηση ενημερώσει την Επιτροπή ότι δεν αμφισβητεί τα γεγονότα επί των οποίων βασίζονται οι κατηγορίες της.»

Το πρωτόκολλο 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

- ¹⁰ Το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, ορίζει τα εξής:

«Το δικαίωμα ενός προσώπου να μη δικαστεί ή να μη τιμωρηθεί δύο φορές

- 1 Κανένας δεν μπορεί να διωχθεί ή να καταδικασθεί ποινικά από τα δικαστήρια του ίδιου κράτους, για μια παράβαση για την οποία ήδη αθωώθηκε ή καταδικάστηκε με αμετάκλητη απόφαση σύμφωνα με τον νόμο και την ποινική δικονομία του κράτους αυτού.

- 2 Οι διατάξεις τη προηγούμενης παραγράφου δεν εμποδίζουν την επανάληψη της διαδικασίας σύμφωνα με τον νόμο και την ποινική δικονομία του κράτους για το οποίο πρόκειται, εάν υπάρχουν αποδείξεις νέων ή μεταγενέστερων της απόφασης γεγονότων, ή υπήρξε θεμελιώδες σφάλμα της προηγούμενης διαδικασίας, που θα μπορούσαν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα της υπόθεσης.

[...]»

Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

- 11 Στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο συνόψισε το ιστορικό της διαφοράς ως εξής:

«1 Με την [επίδικη] απόφαση η Επιτροπή διαπίστωσε τη συμμετοχή διαφόρων επιχειρήσεων σε σειρά συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, υπό την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και του άρθρου 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ), στον τομέα των ηλεκτροδίων γραφίτη, κατά το χρονικό διάστημα από τον Ιούλιο του 1993 έως τον Φεβρουάριο του 1998.

2 Ως “ειδικοί γραφίτες”, κατά την έννοια της [επίδικης] αποφάσεως, νοούνται τα προϊόντα γραφίτη, πλην των ηλεκτροδίων γραφίτη που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή χάλυβα, τα οποία προορίζονται για διάφορες εφαρμογές, ήτοι ο ισοστατικός γραφίτης, ο γραφίτης εξέλασης και ο μορφοποιημένος γραφίτης.

3 Τα μηχανικά χαρακτηριστικά του ισοστατικού γραφίτη είναι ανώτερα από αυτά του γραφίτη εξέλασης και του μορφοποιημένου γραφίτη, η δε τιμή κάθε

κατηγορίας γραφίτη ποικίλλει ανάλογα με τα μηχανικά του χαρακτηριστικά. Ο ισοστατικός γραφίτης απαντά, μεταξύ άλλων, υπό μορφή ηλεκτροδίων για τις μηχανές ηλεκτροδιάβρωσης που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή μεταλλικών καλουπιών για την αυτοκινητοβιομηχανία και τη βιομηχανία ηλεκτρονικών. Χρησιμοποιείται, επίσης, στις μήτρες για τη συνεχή χύτευση μη σιδηρούχων μετάλλων, όπως ο χαλκός και τα κράματα χαλκού.

- 4 Η διαφορά μεταξύ του κόστους παραγωγής του ισοστατικού γραφίτη και του γραφίτη εξέλασης ή μορφοποιημένου γραφίτη είναι τουλάχιστον 20%. Γενικώς, ο γραφίτης εξέλασης είναι ο φθηνότερος και επιλέγεται, ως εκ τούτου, εφόσον ικανοποιεί τις απαιτήσεις του χρήστη. Τα προϊόντα εξέλασης χρησιμοποιούνται για ευρεία κλίμακα βιομηχανικών εφαρμογών, κυρίως στη σιδηροχαλυβουργία, στη βιομηχανία αλουμινίου, στις χημικές βιομηχανίες και στη μεταλλουργία.

- 5 Ο μορφοποιημένος γραφίτης χρησιμοποιείται γενικώς μόνο σε ευρείας κλίμακας εφαρμογές, καθότι οι ιδιότητές του είναι κατά κανόνα κατώτερες από αυτές του γραφίτη εξέλασης.

- 6 Σε γενικές γραμμές, τα ηλεκτρόδια γραφίτη παραδίδονται στους πελάτες είτε απευθείας, από χώρους παραγωγής, υπό τη μορφή τελικών βιομηχανικών προϊόντων, είτε μέσω εργαστηρίων κατεργασίας. Τα εργαστήρια αυτά αγοράζουν μη βιομηχανοποιημένο γραφίτη σε ολόκληρους ή τεμαχισμένους όγκους, τον βιομηχανοποιούν, δηλαδή τον προσαρμόζουν στις ανάγκες του πελάτη και μεταπωλούν τα βιομηχανοποιημένα προϊόντα στον τελικό πελάτη.

- 7 Η [επίδικη] απόφαση αφορά δύο χωριστές συμπράξεις, μία από τις οποίες σχετίζεται με την αγορά του ισοστατικού ειδικού γραφίτη, η δε άλλη με την αγορά του ειδικού γραφίτη εξέλασης, ενώ δεν αποδείχθηκε παράβαση σχετική με τον μορφοποιημένο γραφίτη. Οι συμπράξεις αυτές αφορούσαν πολύ ειδικά προϊόντα, ιδίως γραφίτη σε ολόκληρους και τεμαχισμένους όγκους, αλλά όχι βιομηχανοποιημένα προϊόντα που παρασκευάζονται βάσει παραγγελίας του πελάτη.

- 8 Οι κύριοι παραγωγοί ειδικού γραφίτη στον δυτικό κόσμο είναι πολυεθνικές εταιρίες. Οι πωλήσεις ειδικού γραφίτη σε παγκόσμιο επίπεδο αντιπροσώπευαν, το 2000, περίπου 900 εκατομμύρια ευρώ, από τα οποία 500 περίπου εκατομμύρια ευρώ για τον ισοστατικό γραφίτη και 300 εκατομμύρια ευρώ για τον γραφίτη εξέλασης. Εντός της Κοινότητας/ΕΟΧ, η αξία των πωλήσεων, το 2000, ανήλθε σε 100 έως 120 εκατομμύρια ευρώ για τα ισοστατικά προϊόντα και από 60 έως 70 εκατομμύρια ευρώ για τα προϊόντα εξέλασης. Τα μη βιομηχανοποιημένα προϊόντα αντιπροσωπεύουν περίπου 35 έως 50 εκατομμύρια ευρώ στην αγορά του ισοστατικού γραφίτη και περίπου 30 εκατομμύρια ευρώ στην αγορά του γραφίτη εξέλασης.
- 9 Κατά την ημερομηνία εκδόσεως της [επίδικης] αποφάσεως, οι σημαντικότεροι παραγωγοί ισοστατικού γραφίτη εντός της Κοινότητας/ΕΟΧ ήταν [μεταξύ άλλων] η γερμανική εταιρία SGL Carbon [...].

[...]

- 12 Από τον Ιούνιο του 1997, η Επιτροπή άρχισε να ερευνά την αγορά των ηλεκτροδίων γραφίτη και κατέληξε στην έκδοση της αποφάσεως της 18ης Ιουλίου 2001, σχετικά με διαδικασία του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ — Υπόθεση COMP/E-1/36.490 — Ηλεκτρόδια γραφίτη (ΕΕ 2002, L 100, σ. 1). [...]

[...]

- 14 Στις Ηνωμένες Πολιτείες ασκήθηκε ποινική δίωξη, τον Μάρτιο του 2000 και τον Φεβρουάριο του 2001, κατά θυγατρικής της [Le Carbone-Lorraine SA] και θυγατρικής της [ιαπωνικής εταιρίας Τογο Tanso Co. Ltd], λόγω συμμετοχής σε παράνομη σύμπραξη στην αγορά του ειδικού γραφίτη. Οι εταιρίες παραδέχθηκαν την ενοχή τους και δέχθηκαν να καταβάλουν τα σχετικά πρόστιμα. [...]
- 15 Στις 17 Μαΐου 2002, η Επιτροπή απέστειλε ανακοίνωση αιτιάσεων στους αποδέκτες της [επίδικης] αποφάσεως. [...]. Καμία από αυτές δεν αμφισβήτησε το υποστατό των γεγονότων.

[...]

- 17 Η διοικητική διαδικασία ολοκληρώθηκε με την έκδοση, στις 17 Δεκεμβρίου 2002, της [επίδικης] αποφάσεως. [...]

[...]

- 19 Η [επίδικη] απόφαση αναφέρει ότι εφαρμόστηκαν συμφωνίες σύμπραξης στην αγορά του ισοστατικού γραφίτη με τακτικές πολύπλευρες συναντήσεις σε τέσσερα επίπεδα:

— συναντήσεις “ανώτατων στελεχών”, στις οποίες μετείχαν τα ανώτατα στελέχη των επιχειρήσεων και κατά τις οποίες ορίστηκαν οι βασικές αρχές της συνεργασίας·

- “διεθνείς συναντήσεις εργασίας” σχετικές με την ταξινόμηση των όγκων γραφίτη σε διάφορες κατηγορίες και τον καθορισμό τιμών στόχων για κάθε κατηγορία

- “περιφερειακές” συναντήσεις (για την Ευρώπη)

- “τοπικές” (εθνικές) συναντήσεις σχετικές με τις αγορές της Ιταλίας, της Γερμανίας, της Γαλλίας, της Βρετανίας και της Ισπανίας.

[...]

- 22 Στηριζόμενη στις διαπιστώσεις ως προς τα πραγματικά και νομικά στοιχεία της [επίδικης] απόφασης, η Επιτροπή επέβαλε στις εν λόγω εταιρίες πρόστιμα που υπολογίστηκαν σύμφωνα με τη μέθοδο που ορίζουν οι κατευθυντήριες γραμμές [...] καθώς και η ανακοίνωση περί συνεργασίας.
- 23 Κατά το άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, του διατακτικού της [επίδικης] απόφασης, οι ακόλουθες επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ, μετέχοντας, κατά τις οικείες περιόδους, σε σειρά συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που επηρεάζουν τις αγορές του ειδικού ισοστατικού γραφίτη εντός της Κοινότητας και του ΕΟΧ:

[...]

β) η SGL [Carbon], από τον Ιούλιο του 1993 έως τον Φεβρουάριο του 1998·

[...]

- 24 Κατά τη δεύτερη παράγραφο της ίδιας διατάξεως, οι ακόλουθες επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ, μετέχοντας, κατά τις οικείες περιόδους, σε σύμπλεγμα συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών που επηρεάζουν τις αγορές του ειδικού γραφίτη εξέλασης εντός της Κοινότητας και του ΕΟΧ:

— η SGL [Carbon], από τον Φεβρουάριο του 1993 έως τον Νοέμβριο του 1996·

[...]

- 25 Το άρθρο 3 του διατακτικού [της επίδικης απόφασεως] επιβάλλει τα ακόλουθα πρόστιμα:

[...]

β) SGL [Carbon]:

— ειδικός ισοστατικός γραφίτης: 18 940 000 ευρώ,

— ειδικός γραφίτης εξέλασης: 8 810 000 ευρώ·

[...]

- 26 Το [εν λόγω] άρθρο 3 ορίζει, περαιτέρω, ότι τα πρόστιμα πρέπει να καταβληθούν εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της [επίδικης] απόφασης, διότι άλλως θα επιβληθούν τόκοι υπερημερίας με επιτόκιο 6,75 %.
- 27 Η [επίδικη] απόφαση απεστάλη σε καθεμία από τις προσφεύγουσες με έγγραφο της 20ής Δεκεμβρίου 2002. Το έγγραφο αυτό διευκρινίζει ότι, μετά τη λήξη της περιόδου πληρωμής που ορίζει η εν λόγω απόφαση, η Επιτροπή θα προέβαινε στην είσπραξη του οικείου ποσού· εντούτοις, σε περίπτωση ασκήσεως προσφυγής ενώπιον του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή δεν θα ελάμβανε κανένα μέτρο για την είσπραξη του προστίμου, υπό την προϋπόθεση καταβολής τόκων υπερημερίας με επιτόκιο 4,75 % και συστάσεως τραπεζικής εγγυήσεως.»

Η διαδικασία ενώπιον του Πρωτοδικείου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 12 Με χωριστά δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου τον Μάρτιο του 2003, η SGL Carbon και οι λοιπές αποδέκτριες της επίδικης απόφασης επιχειρήσεις άσκησαν προσφυγή για την ακύρωση της απόφασης αυτής.

13 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Πρωτοδικείο έκρινε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«[...]

4) Στην υπόθεση T-91/03, SGL Carbon κατά Επιτροπής [το Δικαστήριο]:

- ορίζει σε 9 641 970 ευρώ το ποσό του προστίμου που επιβάλλεται στην προσφεύγουσα με το άρθρο 3 της [επίδικης] αποφάσεως για την παράβαση που διέπραξε στον τομέα του ισοστατικού γραφίτη·
- απορρίπτει την προσφυγή κατά τα λοιπά·
- ορίζει ότι η προσφεύγουσα φέρει τα δύο τρίτα των δικών της εξόδων και τα δύο τρίτα των εξόδων της Επιτροπής, η δε τελευταία φέρει το ένα τρίτο των δικών της εξόδων και το ένα τρίτο των εξόδων της προσφεύγουσας.»

Τα αιτήματα των διαδίκων της αναιρετικής διαδικασίας

14 Με την αίτησή της αναιρέσεως, η SGL Carbon ζητεί από το Δικαστήριο:

- κυρίως, να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, στο μέτρο που απορρίπτει την προσφυγή της·

- επικουρικός, να μειώσει περαιτέρω το πρόστιμο που της επιβλήθηκε, καθώς και τους τόκους υπερημερίας και επιδικίας, και
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 15 Με το υπόμνημά της αντικρούσεως, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 16 Προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως, η SGL Carbon προβάλλει έξι λόγους αναιρέσεως.
- 17 Με τον πρώτο λόγο, η SGL υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο, παραλείποντας να λάβει υπόψη του τα πρόστιμα που της είχαν επιβληθεί στο παρελθόν στις Ηνωμένες Πολιτείες, παραβίασε την αρχή non bis in idem. Ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως βάλλει κατά της κατά 35% αυξήσεως του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στην SGL Carbon, λόγω της ιδιότητάς της ως μοναδικού επικεφαλής. Με τον τρίτο λόγο, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δεν εξέτασε τον ισχυρισμό της περί προσβολής των δικαιωμάτων της άμυνας, στο μέτρο που καταλέγεται μεταξύ αυτών το δικαίωμα ακροάσεως, λόγω του ότι τα μέλη της ομάδας της Επιτροπής που ασχολήθηκαν με την έρευνα είχαν ανεπαρκή γνώση της γερμανικής γλώσσας. Ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως αφορά την εκ μέρους του Πρωτοδικείου αξιολόγηση της συνεργασίας της SGL Carbon με την Επιτροπή. Με τον πέμπτο λόγο, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο παρέλειψε να λάβει υπόψη του τις οικονομικές της επιδόσεις, ώστε να εκτιμήσει την ικανότητά της για την καταβολή του προστίμου, καθώς και ότι το ποσό των προστίμων είναι δυσανάλογο. Τέλος, με τον έκτο λόγο αναιρέσεως, η SGL Carbon υποστηρίζει ότι το Πρωτοδικείο υπολόγισε εσφαλμένα το επιτόκιο.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από την παραβίαση της υποχρέωσης να ληφθούν υπόψη οι κυρώσεις που της επιβλήθηκαν σε τρίτη χώρα

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 18 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η SGL Carbon ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο εσφαλμένα θεώρησε ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν τυγχάνει εφαρμογής η αρχή non bis in idem, δεδομένου ότι οι κυρώσεις που της επιβλήθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες έπρεπε να ληφθούν υπόψη για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, τουλάχιστον για τη μείωσή του.
- 19 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η SGL Carbon διευκρίνισε ότι, μολονότι το Δικαστήριο, με τις αποφάσεις του της 29ης Ιουνίου 2006, C-289/04 P, Showa Denko κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-5859, σκέψεις 50 έως 63), και C-308/04 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-5977, σκέψεις 26 έως 39), απέρριψε την άποψη ότι οι κυρώσεις που επιβάλλονται από τρίτο κράτος για ζητήματα ανταγωνισμού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό του προστίμου, η Επιτροπή δεν μπορούσε βασίμως να αγνοεί πλήρως τις περιστάσεις αυτές.
- 20 Συγκεκριμένα, κατά την SGL Carbon, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης αναλογικότητας των επιβαλλομένων κυρώσεων, η Επιτροπή ενδέχεται να υποχρεωθεί να λάβει υπόψη, στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας της εκτιμήσεως, κυρώσεις επιβληθείσες από τις αρχές τρίτου κράτους.
- 21 Η Επιτροπή εκτιμά ότι εσφαλμένα η αναιρεσείουσα επικαλείται την αρχή non bis in idem στην υπό κρίση υπόθεση. Συγκεκριμένα, οι διοικητικές και δικαστικές διαδικασίες στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες και στην Κοινότητα δεν έχουν όμοιους στόχους.

- 22 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι από τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Showa Denko κατά Επιτροπής και SGL Carbon κατά Επιτροπής προκύπτει ότι η υποχρέωση συνεκτιμήσεως των κυρώσεων που έχουν επιβληθεί σε εταιρία, εντός τρίτου κράτους, δεν έχουν κανένα νομικό έρεισμα στο κοινοτικό δίκαιο.
- 23 Η Επιτροπή προσθέτει ότι η απουσία κάθε υποχρέωσης συνεκτιμήσεως τέτοιου είδους κυρώσεων είναι σύμφωνη με τις γενικές αρχές του δικαίου. Συγκεκριμένα, αν μια σύμπραξη που λειτουργεί σε παγκόσμιο επίπεδο ορίζει τις τιμές σε παγκόσμια κλίμακα, οι μετέχουσες στη σύμπραξη επιχειρήσεις δεν διαπράττουν μία και μοναδική παράβαση, αλλά τόσες παραβάσεις όσες κι οι κυρίαρχες έννομες τάξεις που απαγορεύουν τον καθορισμό τιμών με άμεσες ή δυνητικές συνέπειες στις αντίστοιχες επικράτειες.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 24 Πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο, με τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Showa Denko κατά Επιτροπής και SGL Carbon κατά Επιτροπής, εξέτασε το ζήτημα αν η αρχή non bis in idem, την οποία καθιερώνει το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τυγχάνει εφαρμογής σε καταστάσεις στις οποίες οι αρχές τρίτου κράτους έχουν παρέμβει βάσει των εξουσιών τους για την επιβολή κυρώσεων στον τομέα του εφαρμοστέου στο κράτος αυτό δικαίου του ανταγωνισμού.
- 25 Επί του ζητήματος αυτού, το Δικαστήριο, με τις σκέψεις 28 και 52 αντιστοίχως των προπαρατεθεισών αποφάσεων SGL Carbon κατά Επιτροπής και Showa Denko κατά Επιτροπής, υπενθύμισε ότι η σύμπραξη που εντάσσεται σε διεθνές πλαίσιο χαρακτηρίζεται ιδίως από την παρέμβαση, στην αντίστοιχη επικράτειά τους, εννόμων τάξεων τρίτων κρατών.

- 26 Συναφώς, το Δικαστήριο διαπίστωσε, με τις σκέψεις 29 και 53 αντιστοίχως των προπαρατεθεισών αποφάσεων SGL Carbon κατά Επιτροπής και Showa Denko κατά Επιτροπής, ότι η στο πλαίσιο της εδαφικής τους αρμοδιότητας άσκηση των εξουσιών των αρχών των κρατών αυτών που είναι αρμόδιες για την προστασία του ελεύθερου ανταγωνισμού υπόκειται στις ιδιαίτερες επιταγές που ισχύουν στα κράτη αυτά. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία που αποτελούν το βάθρο των εννόμων τάξεων άλλων κρατών στον τομέα του ανταγωνισμού όχι μόνον έχουν ιδιαίτερους σκοπούς και στόχους, αλλά συνεπάγονται και τη θέσπιση ιδιαίτερων κανόνων ουσιαστικού δικαίου που έχουν ποικιλόμορφες έννομες συνέπειες σε διοικητικό, ποινικό ή αστικό επίπεδο, όταν οι αρχές των κρατών αυτών έχουν αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεων των κανόνων που ισχύουν στον τομέα του ανταγωνισμού.
- 27 Το Δικαστήριο θεωρεί, επομένως, ότι η Επιτροπή, όταν επιβάλλει κυρώσεις για παράνομη συμπεριφορά μιας επιχειρήσεως, ακόμη και αν η συμπεριφορά αυτή ανάγεται σε σύμπραξη διεθνούς χαρακτήρα, σκοπό έχει να διαφυλάξει τον ελεύθερο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς ο οποίος, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', ΕΚ, αποτελεί βασικό σκοπό της Κοινότητας. Συγκεκριμένα, με την ιδιαιτερότητα του εννόμου αγαθού το οποίο προστατεύεται σε κοινοτικό επίπεδο, οι εκτιμήσεις στις οποίες η Επιτροπή προβαίνει, βάσει των αρμοδιοτήτων της στον σχετικό τομέα, μπορούν να αποκλίνουν σημαντικά από εκείνες στις οποίες προβαίνουν αρχές τρίτων κρατών (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις SGL Carbon κατά Επιτροπής, σκέψη 31, και Showa Denko κατά Επιτροπής, σκέψη 55).
- 28 Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο κατέληξε ότι η αρχή non bis in idem δεν έχει εφαρμογή σε καταστάσεις όπου οι έννομες τάξεις και οι αρμόδιες για τον ανταγωνισμό αρχές τρίτων κρατών έχουν παρέμβει στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις SGL Carbon κατά Επιτροπής, σκέψη 32, και Showa Denko κατά Επιτροπής, σκέψη 56).
- 29 Όσον αφορά την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, πρέπει να σημειωθεί ότι το Πρωτοδικείο, ακολουθώντας την ίδια βασικά συλλογιστική, έκρινε, με τις σκέψεις 112 έως 116 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η αρχή non bis in idem δεν

έχει εφαρμογή όταν η Επιτροπή καλείται να ασκήσει τις αρμοδιότητές της δυνάμει του κοινοτικού δικαίου, ενώ έχουν ήδη επιβληθεί κυρώσεις στην οικεία επιχείρηση από τις αρχές τρίτου κράτους, λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού που ισχύουν στο κράτος αυτό.

- 30 Υπό τις συνθήκες αυτές, η επιχειρηματολογία που επικαλείται η SGL Carbon με την αίτησή της αναιρέσεως και που αντλείται από παραβίαση της αρχής non bis in idem δεν μπορεί να γίνει δεκτή.
- 31 Όσον αφορά την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η αναιρεσείουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, κατά την οποία οι προπαρατεθείσες αποφάσεις SGL Carbon κατά Επιτροπής και Showa Denko κατά Επιτροπής έπρεπε να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι η εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής, ως προς το αν οφείλει να λάβει υπόψη της τις κυρώσεις που έχουν επιβληθεί στην οικεία επιχείρηση από τις αρχές τρίτου κράτους λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού που ισχύουν στο κράτος αυτό, «περιορίζεται», ενδεχομένως, υπό την έννοια ότι η Επιτροπή οφείλει πάντως να λάβει υπόψη της τις κυρώσεις αυτές, αρκεί η διαπίστωση ότι αυτή η ερμηνεία των εν λόγω αποφάσεων στηρίζεται σε εσφαλμένη ανάγνωσή τους και, ιδίως, των σκέψεών τους 36 και 60 αντιστοίχως.
- 32 Συγκεκριμένα, με τις εν λόγω σκέψεις 36 και 60, το Δικαστήριο ουδόλως αποφάνθηκε επί της δυνατότητας εφαρμογής της αρχής non bis in idem, αλλά απάντησε σε επικουρική επιχειρηματολογία που ανέπτυξαν οι αναιρεσείουσες ενώπιον του Πρωτοδικείου, με την οποία σκόπευαν να αποδείξουν την εκ μέρους του παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της επιείκειας.
- 33 Συναφώς, το Δικαστήριο περιορίστηκε να υπενθυμίσει ότι ο καθορισμός των προστίμων που επιβάλλονται λόγω παραβάσεων του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού εντάσσεται στο πλαίσιο της εξουσίας εκτιμήσεως της Επιτροπής στον τομέα αυτό.

- 34 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο, κρίνοντας με τη σκέψη 128 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν όφειλε να λάβει υπόψη της τις κυρώσεις που είχαν επιβάλει στην SGL Carbon οι αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών, δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο.
- 35 Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως που προβάλλει η SGL Carbon προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από την παράνομη αύξηση του ποσού του προστίμου που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα λόγω του ρόλου της ως επικεφαλής της συμπράξεως

- 36 αυτός Αυτός ο λόγος αναιρέσεως έχει δύο σκέλη. Πρώτον, η SGL Carbon υποστηρίζει ότι η αύξηση του βασικού ποσού του προστίμου είναι παράνομη, για τον λόγο ότι οι διαπιστώσεις του Πρωτοδικείου ως προς τα πραγματικά περιστατικά δεν παρέχουν κανένα έρεισμα για μια τέτοια αύξηση. Δεύτερον, κατά την αναιρεσείουσα, το Πρωτοδικείο προσέβαλε τα σχετικά δικαιώματά της άμυνας, δεδομένου ότι, προτού εκδοθεί η επίδικη απόφαση, η αναιρεσείουσα αγνοούσε ένα βασικό στοιχείο για την άμυνά της, ήτοι ότι η Επιτροπή τη θεωρούσε ως τη μοναδική επικεφαλής της συμπράξεως.

Επί του πρώτου σκέλους του δεύτερου λόγου αναιρέσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 37 Η SGL Carbon ισχυρίζεται ότι η θέση του επικεφαλής της συμπράξεως που της αποδίδει το Πρωτοδικείο δεν ανταποκρίνεται στο πραγματικό πλαίσιο της υποθέσεως όπως αυτό εκτίθεται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

- 38 Εκτιμά, επίσης, ότι ούτε τα πραγματικά περιστατικά ούτε οι αντιφατικές εξάλλου διαπιστώσεις του Πρωτοδικείου συνιστούν στοιχεία ικανά να δικαιολογήσουν αύξηση του προστίμου που της επιβλήθηκε.
- 39 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, στο μέτρο που η αναιρεσείουσα αμφισβητεί τις σχετικές με τα πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεις του Πρωτοδικείου όσον αφορά τον ρόλο της ως επικεφαλής της συμπράξεως, αυτό το σκέλος του λόγου αναιρέσεως είναι απαράδεκτο.
- 40 Προσθέτει ότι η επιχειρηματολογία της αναιρεσείουσας κατά την οποία ο χαρακτηρισμός της ως επικεφαλής αντικατοπτρίζεται στο ποσό του προστίμου είναι επίσης απαράδεκτη, δεδομένου ότι πρόκειται για επανάληψη επιχειρημάτων που προβλήθηκαν ενώπιον του Πρωτοδικείου.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 41 Πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι από τα άρθρα 225, παράγραφος 1, ΕΚ και 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το Πρωτοδικείο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, για την εξακρίβωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας που του έχουν υποβληθεί, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Όταν το Πρωτοδικείο έχει εξακριβώσει ή εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ασκήσει, δυνάμει του άρθρου 225 ΕΚ, έλεγχο όσον αφορά τον νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών αυτών περιστατικών και τις έννομες συνέπειες που έχει συναγάγει το Πρωτοδικείο. Επομένως, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να εξακριβώνει τα πραγματικά περιστατικά ούτε, κατ' αρχήν, να εξετάζει τα αποδεικτικά στοιχεία που δέχθηκε το Πρωτοδικείο σε σχέση με τα περιστατικά αυτά. Εφόσον δηλαδή η προσκόμιση των αποδεικτικών αυτών στοιχείων ήταν νομότυπη και τηρήθηκαν οι γενικές αρχές του δικαίου και οι διαδικαστικοί κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή των αποδείξεων και το βάρος αποδείξεως, το Πρωτοδικείο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμά την αξία που πρέπει να προσδοθεί στα στοιχεία που του έχουν υποβληθεί. Επομένως η ως άνω εκτίμηση δεν αποτελεί νομικό ζήτημα, υποκείμενο συνεπώς

στον έλεγχο του Δικαστηρίου, εκτός αν συντρέχει παραμόρφωση του περιεχομένου των στοιχείων αυτών (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Απριλίου 2006, C-551/03 P, *General Motors* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-3173, σκέψεις 51 και 52, καθώς και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 42 Ως προς το πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, πρέπει να σημειωθεί ότι το Πρωτοδικείο, με τις σκέψεις 316 έως 331 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, εξέτασε αναλυτικά τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να θεωρήσει την SGL Carbon επικεφαλής της συμπράξεως και να κρίνει ότι ο ρόλος της αυτός συνιστούσε επιβαρυντική περίπτωση.
- 43 Όσον αφορά μια τέτοια περίπτωση, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι, κατά πάγια νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, *Dansk Rørindustri* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψεις 240 έως 242), η σοβαρότητα μιας παραβάσεως καθορίζεται λαμβάνοντας υπόψη πολλά στοιχεία, ως προς τα οποία η Επιτροπή διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως. Η Επιτροπή, λαμβάνοντας σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές υπόψη, κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, το γεγονός ότι συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις, απλώς εκπληρώνει την αποστολή της, δηλαδή να μεριμνά για την τήρηση των κοινοτικών κανόνων του ανταγωνισμού.
- 44 Για τον καθορισμό της σοβαρότητας της διαπραχθείσας παραβάσεως, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, η συμπεριφορά εκάστης των επιχειρήσεων, ο ρόλος που διαδραμάτισαν στη δημιουργία της συμπράξεως, καθώς και το κέρδος που μπόρεσαν να αποκομίσουν από αυτή (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, *Musique Diffusion française* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 129).

- 45 Υπό τις συνθήκες αυτές, σκοπός της επιχειρηματολογίας που ανέπτυξε η SGL Carbon σχετικά με την επιβαρυντική κατάσταση που σχετίζεται με τον ρόλο της ως επικεφαλής της συμπράξεως είναι να οδηγηθεί το Δικαστήριο στην εκ νέου εξέταση του συνόλου των πραγματικών στοιχείων επί των οποίων αποφάνθηκε το Πρωτοδικείο.
- 46 Συναφώς, η SGL Carbon δεν επικαλείται κανένα έγγραφο ή άλλο στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά τις εκτιμήσεις του σχετικά με τον ρόλο της επιχειρήσεως αυτής όσον αφορά τόσο τη δημιουργία όσο και την εξέλιξη της συμπράξεως.
- 47 Επιπλέον, οι εν λόγω εκτιμήσεις δεν είναι αντιφατικές ως προς την αξιολόγηση της συμπεριφοράς της SGL Carbon και των λοιπών επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη αντιστοίχως.
- 48 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτο.

Επί του δευτέρου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 49 Η SGL Carbon υποστηρίζει ότι δεν είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει κανονικά την άποψή της όσον αφορά την αξιολόγηση της παραβάσεώς της από την Επιτροπή και ότι το Πρωτοδικείο αγνόησε το νομικό περιεχόμενο του γεγονότος αυτού.

Συγκεκριμένα, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, η Επιτροπή της απέδωσε τον ρόλο του επικεφαλής της συμπράξεως, από κοινού με μια άλλη επιχείρηση. Αντιθέτως, με τις αιτιολογικές σκέψεις 485 έως 488 της επίδικης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι μόνον η αναιρεσείουσα «καθοδήγησε και παρακίνησε την παράβαση στην αγορά του ισοστατικού γραφίτη», οπότε της επέβαλε την υψηλότερη αύξηση του βασικού ποσού του προστίμου, δηλαδή 50 %.

- 50 Ως εκ τούτου, η SGL Carbon θεωρεί ότι το Πρωτοδικείο προσέβαλε τα δικαιώματά της άμυνας. Συγκεκριμένα, η ανακοίνωση των αιτιάσεων δεν μπορεί απλώς να αναφέρει ότι για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου θα ληφθούν υπόψη η σοβαρότητα και η διάρκεια της παραβάσεως, αλλά πρέπει, για να παρέχει τη δυνατότητα χρήσιμης άμυνας, να απαριθμεί τις περιστάσεις που μπορούν να ληφθούν υπόψη για την έκδοση της αποφάσεως της Επιτροπής.
- 51 Η SGL Carbon τονίζει ότι η φερόμενη ιδιότητά της ως επικεφαλής αποτελεί βασικό στοιχείο για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου. Πράγματι, αν η ανακοίνωση των αιτιάσεων ανέφερε ότι η Επιτροπή είχε πρόθεση να αξιολογήσει κατ' αυτόν τον τρόπο τη σοβαρότητα της παραβάσεως, η αναιρεσείουσα θα είχε αντιταχθεί.
- 52 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε ότι είχαν τηρηθεί τα δικαιώματα άμυνας, ιδίως το δικαίωμα ακροάσεως, στο μέτρο που είχαν αναφερθεί στην ανακοίνωση των αιτιάσεων τα κύρια πραγματικά και νομικά στοιχεία σχετικά με τις διαπραχθείσες παραβάσεις, όπως η σοβαρότητα και η διάρκειά της. Συγκεκριμένα, το δικαίωμα ακροάσεως δεν αφορά τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή προτίθεται να λαμβάνει υπόψη τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παραβάσεως για τον καθορισμό του ποσού των προστίμων.
- 53 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η σπουδαιότητα της δραστηριότητας της αναιρεσείουσας ως επικεφαλής της συμπράξεως ή ο τρόπος με τον οποίο το Πρωτοδικείο εκτίμησε τις σχετικές περιστάσεις αποτελούν πραγματικά ζητήματα που δεν μπορούν να ελεγχθούν κατ' αναίρεση, παρά μόνο σε περίπτωση αλλοιώσεως των αποδεικτικών στοιχείων.

- 54 Παρατηρεί, συναφώς, ότι η αναιρεσείουσα δεν αμφισβήτησε το σύννομο των διαπιστώσεων του Πρωτοδικείου ως προς τα πραγματικά περιστατικά. Δεν επικαλέστηκε, εξάλλου, επιχειρήματα ικανά να αποδείξουν ενδεχόμενη αλλοίωση των αποδεικτικών στοιχείων από το Πρωτοδικείο.

— Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 55 Πρέπει να υπομνησθεί ότι είναι η ανακοίνωση των αιτιάσεων, αφενός, και η πρόσβαση στη δικογραφία, αφετέρου, που παρέχουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις για τις οποίες διεξάγεται έρευνα να λάβουν γνώση των αποδεικτικών στοιχείων που κατέχει η Επιτροπή και να καταστήσουν πλήρως αποτελεσματικά τα δικαιώματα άμυνας (βλ. αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 2002, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P έως C-252/99 P και C-254/99 P, *Limburgse Vinyl Maatschappij κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2002, σ. I-8375, σκέψεις 315 και 316, καθώς και της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, *Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψεις 66 και 67).
- 56 Από πάγια νομολογία προκύπτει επίσης ότι αρκεί η Επιτροπή να αναφέρει, με την ανακοίνωση αιτιάσεων, τα κύρια πραγματικά και νομικά στοιχεία που μπορούν να επισύρουν πρόστιμο, όπως είναι η σοβαρότητα και η διάρκεια της φερόμενης παραβάσεως και το γεγονός ότι αυτή διαπράχθηκε εκ προθέσεως ή εξ αμελείας, για να θεωρηθεί ότι πληροί την υποχρέωσή της σεβασμού του δικαιώματος ακροάσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 9 Νοεμβρίου 1983, 322/81, *Michelin κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψεις 19 και 20, και προπαρατεθείσα *Dansk Røirindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής*, σκέψη 428).
- 57 Όσον αφορά την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το Πρωτοδικείο, με τις σκέψεις 138 έως 142 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, καθόρισε ορθώς το νομικό πλαίσιο που διέπει την ανακοίνωση αιτιάσεων και το δικαίωμα ακροάσεως των επιχειρήσεων.

- 58 Ακολούθως, το Πρωτοδικείο έκρινε ορθώς, με τις σκέψεις 144 και 145 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα δικαιώματα άμυνας είχαν τηρηθεί, δεδομένου ότι παρασχέθηκε στην SGL Carbon η δυνατότητα να διατυπώσει παρατηρήσεις όσον αφορά τη διάρκεια, τη σοβαρότητα και τη φύση της διαπραχθείσας παραβάσεως. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, επίσης ορθώς, με τη σκέψη 146 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν όφειλε να εξηγήσει, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων, τον τρόπο με τον οποίο μπορούσε να χρησιμοποιήσει καθένα από τα στοιχεία αυτά για τον καθορισμό του ποσού του προστίμου (βλ., υπό την έννοια αυτή, προπαρατεθείσα απόφαση Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 434, 435 και 439).
- 59 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων περιείχε επαρκώς ακριβείς ενδείξεις για τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή σκόπευε να καθορίσει το ποσό του προστίμου, ιδίως όσον αφορά τη σοβαρότητα της διαπραχθείσας παραβάσεως.
- 60 Ειδικότερα, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, με τη σκέψη 148 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων ανέφερε ότι η SGL Carbon είχε τον ρόλο καθοδηγητή και υποκινητή της παραβάσεως. Επομένως, η αναιρεσείουσα γνώριζε ότι το γεγονός αυτό ενδέχεται να ληφθεί υπόψη για τον καθορισμό του προστίμου.
- 61 Το Πρωτοδικείο έκρινε, επίσης ορθώς, με τη σκέψη 149 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι από κανένα στοιχείο δεν μπορεί να συναχθεί ότι η ευθύνη της SGL Carbon ως επικεφαλής της συμπράξεως ήταν αυξημένη λόγω του ότι η Επιτροπή, με την επίδικη απόφαση, δεν απέδωσε τον ίδιο ρόλο και σε άλλη επιχείρηση από τις μετέχουσες στη σύμπραξη αυτή.
- 62 Υπό τις συνθήκες αυτές, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας με το σημείο 59 των προτάσεών του, το γεγονός ότι η Επιτροπή, με την επίδικη απόφαση, χαρακτήρισε την SGL ως μοναδική επικεφαλής της συμπράξεως δεν μεταβάλλει τη θέση της επιχειρήσεως αυτής σε βαθμό που να θίγει ουσιωδώς τα δικαιώματα άμυνας, δεδομένου ότι η ανακοίνωση των αιτιάσεων, λόγω της φύσεώς της, είναι προσωρινή

και ενδέχεται να τροποποιηθεί κατά την αξιολόγηση στην οποία προβαίνει στη συνέχεια η Επιτροπή βάσει των παρατηρήσεων που της υπέβαλαν οι διάδικοι και άλλων διαπιστώσεων ως προς τα πραγματικά περιστατικά.

- 63 Επομένως, το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως δεν είναι βάσιμο.
- 64 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως που προέβαλε η SGL Carbon προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, στο μέτρο που καταλέγεται μεταξύ αυτών το δικαίωμα ακροάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 65 Η SGL Carbon ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο εσφαλμένα έκρινε, με τη σκέψη 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η επιχειρηματολογία που αντλείται από το γεγονός ότι οι επιφορτισμένοι με την έρευνα υπάλληλοι της Επιτροπής είχαν ανεπαρκή γνώση της γερμανικής γλώσσας δεν τεκμηριώνεται με κανένα σοβαρό αποδεικτικό στοιχείο. Η αναιρεσείουσα απέδειξε πράγματι σε ποιο βαθμό και βάσει ποιων γεγονότων δεν μπορούσε παρά να υποθέσει ότι κανένας από τους υπαλλήλους αυτούς δεν κατείχε επαρκώς τη γλώσσα αυτή.

- 66 Κατά την SGL Carbon, οι υπάλληλοι της Επιτροπής πρέπει να είναι σε θέση να κατανοούν το σύνολο των στοιχείων που επικαλούνται οι οικείες επιχειρήσεις, είτε απ' ευθείας είτε μέσω μεταφράσεως.
- 67 Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η αναιρεσείουσα δεν προσκόμισε κανένα σοβαρό αποδεικτικό στοιχείο ικανό να τεκμηριώσει την υπόθεση αυτή.
- 68 Τονίζει ότι οι γλωσσικές γνώσεις του κάθε υπαλλήλου δεν μπορούν να έχουν τον παραμικρό ρόλο όσον αφορά την τήρηση των δικαιωμάτων άμυνας. Συγκεκριμένα, η διοικητική διαδικασία διεξάγεται από τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού και περατώνεται με απόφαση της Επιτροπής που ενεργεί ως θεσμικό όργανο.
- 69 Η Επιτροπή προσθέτει ότι το σύνολο της αλληλογραφίας που ανταλλάχθηκε κατά τη διαδικασία ήταν στη γερμανική γλώσσα, με μία και μοναδική εξαίρεση. Μόνον η τρίτη αίτηση παροχής πληροφοριακών στοιχείων που διαβιβάστηκε στην αναιρεσείουσα ήταν στα αγγλικά, πλην όμως εκείνη δεν ζήτησε τη μετάφρασή της, αλλά αρκέστηκε να απαντήσει στα γερμανικά.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 70 Πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας σε κάθε διαδικασία ικανή να καταλήξει σε κυρώσεις και, μεταξύ άλλων, σε πρόστιμα ή χρηματικές ποινές αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου που πρέπει να τηρείται ακόμη και αν πρόκειται για διαδικασία διοικητικής φύσεως (βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2003, C-194/99 P, Thyssen Stahl κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. I-10821, σκέψη 30).

- 71 Ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας επιβάλλει, μεταξύ άλλων, να είναι σε θέση η επιχείρηση για την οποία διεξάγεται έρευνα να καταστήσει κατά πρόσφορο τρόπο γνωστή την άποψή της σχετικά με το υποστατό και τη λυσιτέλεια των προβληθέντων πραγματικών περιστατικών καθώς και για τα έγγραφα που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή (βλ. απόφαση της 6ης Απριλίου 1995, C-310/93 P, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-865, σκέψη 21).
- 72 Όσον αφορά τον τρίτο λόγο που προβάλλεται προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, πρέπει να σημειωθεί ότι, στο μέτρο που η SGL Carbon αμφισβητεί την εκ μέρους του Πρωτοδικείου απόρριψη, με τη σκέψη 154 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, της επιχειρηματολογίας της, κατά την οποία η Επιτροπή ανέθεσε τον φάκελο της υποθέσεως σε υπαλλήλους που δεν κατέχουν επαρκώς τη γερμανική γλώσσα, το συμπέρασμα αυτό στηρίζεται σε εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και σε αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων που υποβλήθηκαν στο Πρωτοδικείο που, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, δεν μπορούν να αμφισβητηθούν κατ' αναίρεση.
- 73 Ωστόσο, ακόμη και αν υποθεθεί ότι αποδεικνύεται ότι οι επιφορτισμένοι με την υπόθεση υπάλληλοι της Επιτροπής δεν είχαν τις αναγκαίες γλωσσικές γνώσεις, αρκεί να σημειωθεί ότι, στο μέτρο που η SGL Carbon ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή προσέβαλε τα δικαιώματά της άμυνας, οι γλωσσικές γνώσεις ενός μέλους της ομάδας που είναι επιφορτισμένη με έρευνα περί συμπράξεως, δεν μπορούν να είναι αφ' εαυτών καθοριστικής σημασίας για την εκτίμηση του ζητήματος αν συντρέχει ενδεχομένως προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας από την Επιτροπή.
- 74 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε καμία πλάνη περί το δίκαιο, εκτιμώντας ότι η Επιτροπή δεν προσέβαλε τα δικαιώματα άμυνας.
- 75 Επομένως, ο τρίτος λόγος που προβάλλει η SGL Carbon προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί του τετάρτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από το ότι δεν συνεκτιμήθηκε η συνεργασία της SGL Carbon με την Επιτροπή

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 76 Η SGL Carbon ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη του τα επιχειρήματα κατά τα οποία η συνεργασία της επιχειρήσεως αυτής με την Επιτροπή υποεκτιμήθηκε σε σχέση με αυτή των λοιπών ενδιαφερομένων επιχειρήσεων. Πράγματι, η Επιτροπή μείωσε το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα μόλις κατά 35 %, ενώ η κατάλληλη μείωση θα ήταν της τάξεως του 50 έως 75 %.
- 77 Εκτιμά ότι συνεργάστηκε τουλάχιστον στον ίδιο βαθμό με άλλες επιχειρήσεις και ότι ήταν η μόνη που προσκόμισε πληροφοριακά στοιχεία σχετικά με τη συμμετοχή άλλων επιχειρήσεων στη σύμπραξη.
- 78 Η SGL Carbon υποστηρίζει, επίσης, ότι το ζήτημα αν η Επιτροπή λαμβάνει ή δεν λαμβάνει υπόψη της, για την έκδοση της αποφάσεώς της, τις παραβάσεις που αποκάλυψαν συνεργασθείσες επιχειρήσεις δεν έχει αφ' εαυτού σημασία. Πράγματι, στην αντίθεση περίπτωση, οι επιχειρήσεις που επιθυμούν να συνεργαστούν θα πρέπει ανά πάσα στιγμή να φοβούνται ότι η συνεργασία τους, όπως και αυτή που παρέσχε η αναιρεσείουσα, δεν θα ληφθεί υπόψη ή τουλάχιστον όχι πλήρως.
- 79 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά τις εκτιμήσεις του σχετικά με τη συνεργασία της SGL Carbon κατά την έρευνα. Το Πρωτοδικείο αξιολόγησε ορθώς τη συμβολή της αναιρεσείουσας και των

λοιπών εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Δεδομένου ότι η συνεργασία της δεν συνέβαλε στο να αποδειχθεί η παράβαση, δεν χρειαζόταν να ληφθεί υπόψη για τη μείωση του προστίμου.

- 80 Η Επιτροπή εκτιμά ότι το Πρωτοδικείο ορθώς εξέτασε τα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν τη συμβολή καθεμίας από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις στην έρευνα. Η αναιρεσείουσα δεν εξήγησε σε ποιο βαθμό η εξέταση αυτή ήταν δυνατό να αλλοιώσει τα αποδεικτικά στοιχεία, που είναι και το μοναδικό στοιχείο που μπορεί να ελεγχθεί κατ' αναίρεση.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 81 Όπως υπενθυμίστηκε στη σκέψη 43 της παρούσας απόφασεως, η Επιτροπή απολαύει ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως ως προς τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων και μπορεί, συναφώς, να λάβει υπόψη πολλαπλά στοιχεία, μεταξύ των οποίων καταλέγεται η συνεργασία των οικείων επιχειρήσεων κατά την έρευνα που διεξάγουν οι υπηρεσίες του οργάνου αυτού. Συναφώς, η Επιτροπή καλείται να προβεί σε περίπλοκες εκτιμήσεις ως προς τα πραγματικά περιστατικά, όπως οι σχετικές με τη συνεργασία καθεμίας από τις εν λόγω επιχειρήσεις.
- 82 Όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, πρέπει να σημειωθεί ότι, με τις σκέψεις 358 έως 362 της αναιρεσιβαλλομένης απόφασεως, το Πρωτοδικείο στήριξε τις εκτιμήσεις του για το ζήτημα αυτό, βάσει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, στην εκτίμηση ότι μόνο μία επιχείρηση, ήτοι η πρώτη που παρέχει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την ύπαρξη συμπράξεως, μπορεί να τύχει ουσιαστικής μείωσης του προστίμου, και όχι άλλες επιχειρήσεις που προσκομίζουν, σε μεταγενέστερο στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, ειδικά αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την ίδια σύμπραξη.

- 83 Όσον αφορά τη συνεργασία μιας επιχειρήσεως με την Επιτροπή, κατά τη νομολογία, η συμβολή αυτή μπορεί να δικαιολογήσει μείωση του προστίμου δυνάμει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας, μόνον αν παρέχει πράγματι στην Επιτροπή τη δυνατότητα να εκπληρώσει την αποστολή της που συνίσταται στη διαπίστωση της υπάρξεως παραβάσεως και τον τερματισμό της (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-297/98 P, SCA Holding κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-10101, σκέψη 36, και προπαρατεθείσα Dansk Røringindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 399).
- 84 Ειδικότερα, ναι μεν η ανακοίνωση περί συνεργασίας προβλέπει, στα τμήματά της Γ και Β, μείωση του προστίμου για την πρώτη επιχείρηση που παρέχει αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την ύπαρξη συμπράξεως, πλην όμως ο σκοπός της προωθήσεως της συνεργασίας των επιχειρήσεων για την αποκάλυψη μυστικών συμπράξεων που επηρεάζουν την Κοινότητα, ιδίως τις επιχειρήσεις που πρώτες προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία, επιβεβαιώθηκε και ενισχύθηκε με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε υποθέσεις συμπράξεων (ΕΕ 2006, C 298, σ. 17).
- 85 Στην υπό κρίση υπόθεση, το Πρωτοδικείο επισήμανε, με τη σκέψη 360 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι μόνο μία επιχείρηση, που δεν είναι η SGL Carbon, προσκόμισε πρώτη τα εν λόγω αποδεικτικά στοιχεία.
- 86 Ως εκ τούτου, το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 367 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η SGL Carbon, λόγω του ρόλου της ως επικεφαλής της συμπράξεως, δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις που θέτει η ανακοίνωση περί συνεργασίας ώστε να μπορεί να διεκδικήσει σημαντική μείωση του προστίμου που της επιβλήθηκε. Μια τέτοια εκτίμηση, στηριζόμενη σε πραγματικά περιστατικά, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί κατ' αναίρεση.
- 87 Όσον αφορά την επιχειρηματολογία της SGL Carbon σχετικά με τη συνεκτίμηση της συνεργασίας της με την Επιτροπή, ανεξαρτήτως του αν η επιχείρηση αυτή

χαρακτηρίστηκε ως επικεφαλής της συμπράξεως, πρέπει να σημειωθεί ότι ορθώς το Πρωτοδικείο έκρινε, με τη σκέψη 368 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν όφειλε να ανταμείψει με σημαντική μείωση του προστίμου μια τέτοια συνεργασία, δεδομένου ότι η επιχείρηση αυτή δεν είχε διευκολύνει πράγματι τη διαπίστωση της υπάρξεως της συμπράξεως αυτής ούτε κατέστησε δυνατό τον τερματισμό της.

- 88 Ως προς τον ισχυρισμό της SGL Carbon ότι η συνεργασία της υποεκτιμήθηκε σε σχέση με αυτή άλλων επιχειρήσεων που μετείχαν στη σύμπραξη, πρέπει να σημειωθεί ότι, όπως ορθώς υπενθύμισε το Πρωτοδικείο με τη σκέψη 371 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έχει ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως για να αξιολογήσει την ποιότητα και τη χρησιμότητα της συνεργασίας μιας επιχειρήσεως, ιδίως σε σχέση με τη συμβολή άλλων επιχειρήσεων.
- 89 Η SGL Carbon, όμως, δεν προσκόμισε κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει σε ποιο σημείο το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εξέταση της εκ μέρους της Επιτροπής ασκήσεως της εξουσίας της εκτιμήσεως όσον αφορά την κατά την έρευνα συνεργασία των επιχειρήσεων μαζί της.
- 90 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η SGL Carbon δεν μπορεί βεβαίως να υποστηρίξει ότι οι εκτιμήσεις του Πρωτοδικείου όσον αφορά την κατά την έρευνα συνεργασία της επιχειρήσεως αυτής με την Επιτροπή πάσχουν νομική πλάνη.
- 91 Ο τέταρτος λόγος που επικαλείται η SGL Carbon προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρεσεως πρέπει, επομένως, να απορριφθεί.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από τον δυσανάλογο χαρακτήρα του προστίμου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 92 Η SGL Carbon ισχυρίζεται ότι το Πρωτοδικείο εσφαλμένα έκρινε ότι η Επιτροπή δεν οφείλει, κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, να εκτιμήσει την οικονομική κατάσταση της οικείας επιχειρήσεως.
- 93 Τονίζει ότι το Πρωτοδικείο δεν μπορεί να καταστήσει αναπόφευκτη την πτώχευση μιας επιχειρήσεως με την επιβολή προστίμου, για τον καθορισμό του οποίου δεν ελήφθησαν υπόψη οι απορρέουσες οικονομικές επιπτώσεις. Συγκεκριμένα, η αρχή της αναλογικότητας συνεπάγεται τη συνεκτίμηση της ευαίσθητης φύσεως των κυρώσεων σε σχέση με την οικονομική κατάσταση της οικείας επιχειρήσεως.
- 94 Η Επιτροπή εκτιμά ότι ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος. Συγκεκριμένα, σκοπός της SGL Carbon είναι να ξεταστεί εκ νέου κατά πόσον ήταν κατάλληλος ο καθορισμός του ποσού του προστίμου, με την επίκληση σειράς ισχυρισμών πέραν των διαπιστώσεων στις οποίες προέβη το Πρωτοδικείο με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Όμως, αυτού του είδους οι σχετικές με τα πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεις δεν μπορούν να ελεγχθούν από το Δικαστήριο κατ' αναίρεση.
- 95 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως είναι, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμος. Πράγματι, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε την πάγια νομολογία κατά την οποία η Επιτροπή δεν οφείλει να λάβει υπόψη της την οικονομική κατάσταση επιχειρήσεως κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου.

- 96 Η Επιτροπή προσθέτει ότι το Πρωτοδικείο μείωσε σημαντικά το ποσό του επιβληθέντος στην αναιρεσείουσα προστίμου, βαίνοντας πέραν της μείωσης στην οποία προέβη η Επιτροπή.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 97 Πρέπει, κατ' αρχάς, να υπομνησθεί ότι, όπως προαναφέρθηκε στη σκέψη 41 της παρούσας αποφάσεως, ο αναιρετικός έλεγχος του Δικαστηρίου δεν εκτείνεται επί των σχετικών με τα πραγματικά περιστατικά διαπιστώσεων στις οποίες προέβη το Πρωτοδικείο, παρά μόνον εφόσον η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεων αυτών προκύπτει από τα έγγραφα της δικογραφίας, το Πρωτοδικείο έχει παραμορφώσει το περιεχόμενο των αποδεικτικών στοιχείων ή χαρακτηρίσει εσφαλμένα από νομικής απόψεως τα εν λόγω στοιχεία, καθώς και όταν εξετάζεται αν τηρήθηκαν οι κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή των αποδείξεων και το βάρος αποδείξεως.
- 98 Εξάλλου, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, όταν αποφαινεται κατ' αναίρεση, να υποκαθιστά, για λόγους επιείκειας, το Πρωτοδικείο αποφαινόμενο, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του πλήρους δικαιοδοσίας, επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις λόγω παραβιάσεως κανόνων του κοινοτικού δικαίου (βλ. αποφάσεις της 17ης Ιουλίου 1997, C-219/95 P, *Ferriere Nord* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-4411, σκέψη 31, και της 25ης Ιανουαρίου 2007, C-407/04 P, *Dalmine* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-835, σκέψη 152) .
- 99 Στο μέτρο που σκοπός της SGL Carbon είναι να αμφισβητήσει την αναλογικότητα του προστίμου που της επιβλήθηκε, ο υπό εξέταση λόγος αναιρέσεως πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτος, καθότι αποβλέπει στην επανεξέταση των σχετικών με τα πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεων για τις οποίες το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο κατ' αναίρεση (βλ., επίσης, αποφάσεις της 29ης Απριλίου 2004, C-359/01 P, *British Sugar* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-4933, σκέψεις 47 και 48, καθώς και προπαρατεθείσα *Dansk Rørindustri* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 245 και 246).

- 100 Όσον αφορά την επιχειρηματολογία κατά την οποία το Πρωτοδικείο παρέλειψε να λάβει υπόψη του την οικονομική ικανότητα της SGL Carbon, πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά πάγια νομολογία στην οποία ορθώς στηρίζεται η σκέψη 333 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη, κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου, να λάβει υπόψη την ελλειμματική οικονομική κατάσταση μιας επιχειρήσεως, καθόσον η αναγνώριση μιας τέτοιας υποχρεώσεως θα κατέληγε να δώσει αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις επιχειρήσεις που είναι οι λιγότερο προσαρμοσμένες στις συνθήκες της αγοράς (βλ. αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 1983, 96/82 έως 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 και 110/82, IAZ International Belgium κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3369, σκέψεις 54 και 55, και την προπαρατεθείσα SGL Carbon κατά Επιτροπής, σκέψεις 105 και 106).
- 101 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, απορρίπτοντας, με τη σκέψη 333 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τον λόγο αναιρέσεως που αντλείται από το γεγονός ότι η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει υπόψη την οικονομική κατάσταση της αναιρεσιβαλλομένης.
- 102 Επομένως, ο πέμπτος λόγος αναιρέσεως που επικαλείται η SGL Carbon προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί του έκτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από την έλλειψη νομιμότητας των επιτοκίων που όρισε η Επιτροπή

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 103 Η SGL Carbon θεωρεί ότι το Πρωτοδικείο δεν εξέτασε τα επιχειρήματά της σχετικά με τον καθορισμό των επιτοκίων και ότι, κατά συνέπεια, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πάσχει επ' αυτού πλάνη περί το δίκαιο.

- 104 Υποστηρίζει ότι οι τόκοι που της επιβλήθηκαν είναι πολύ υψηλοί. Ελλείψει νομικής βάσεως, η Επιτροπή δεν μπορεί να ορίσει τόκους σαφώς υψηλότερους από το επίπεδο της αγοράς. Επιβάλλοντας υψηλούς τόκους, η Επιτροπή της επέβαλε στην πράξη πρόσθετη κύρωση.
- 105 Κατά την SGL Carbon, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί βασίμως το Πρωτοδικείο να μη λάβει υπόψη του τα επιτόκια αναφοράς που επιβάλλονται επί των προσωρινών πληρωμών που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις για την εξόφληση των προστίμων που τους έχουν επιβληθεί, με την αιτιολογία ότι μοναδικός σκοπός του επιτοκίου αυτού είναι να εμποδίζεται ο αδικαιολόγητος πλουτισμός των Κοινοτήτων. Συγκεκριμένα, ακόμη και το επιτόκιο επί των προστίμων που δεν έχουν ακόμη καταβληθεί πρέπει να έχει ως μοναδικό σκοπό να αποφεύγεται το ενδεχόμενο η οικεία επιχείρηση να αντλεί όφελος από τη σύσταση εγγυήσεως.
- 106 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι ο έκτος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, στο μέτρο που αποβλέπει στην κατ' αναιρέση επανεξέταση του καθορισμού των τόκων από το Δικαστήριο.
- 107 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, εν πάση περιπτώσει, αυτός ο λόγος αναιρέσεως δεν είναι βάσιμος. Συγκεκριμένα, αν οι επιχειρήσεις μπορούσαν να αντλούν οικονομικά οφέλη καθυστερώντας την πληρωμή των προστίμων που τους επιβάλλονται, η επιβαλλόμενη κύρωση θα αποδυναμωνόταν και οι επιχειρήσεις που καθυστερούν την πληρωμή θα αντλούσαν οικονομικά οφέλη σε σχέση με εκείνες που εξοφλούν εμπροθέσμως το ποσό.
- 108 Η Επιτροπή προσθέτει, αφενός, ότι το Πρωτοδικείο δικαιολόγησε επαρκώς κατά νόμο τον λόγο για τον οποίο δεν υπήρξε κατάχρηση της διακριτικής ευχέρειας της Επιτροπής κατά τον καθορισμό των τόκων, και, αφετέρου, ότι η αναιρεσείουσα δεν επικαλέστηκε κανένα επιχείρημα ικανό να αποδείξει ότι οι ορισθέντες τόκοι υπερημερίας είναι δυσανάλογοι.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 109 Πρέπει να υπομνησθεί ότι το Πρωτοδικείο, απαντώντας στον ισχυρισμό που προβλήθηκε ενώπιόν του, παρέπεμψε, με τη σκέψη 411 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στην πάγια νομολογία κατά την οποία οι εξουσίες που ανατίθενται στην Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 περιλαμβάνουν τη δυνατότητα καθορισμού της ημερομηνίας κατά την οποία καθίστανται απαιτητά τα πρόστιμα, την ημερομηνία από την οποία αρχίζουν να τρέχουν οι τόκοι, καθώς και τα επιτόκιά τους και τις λεπτομέρειες εκτελέσεως της αποφάσεώς της.
- 110 Συγκεκριμένα, αν δεν υπήρχε τέτοια εξουσία της Επιτροπής, οι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αντλήσουν όφελος από εκπρόθεσμες πληρωμές, αποδυναμώνοντας το αποτέλεσμα των κυρώσεων (προπαρατεθείσα απόφαση SGL Carbon κατά Επιτροπής, σκέψη 114).
- 111 Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο ορθώς έκρινε ότι η Επιτροπή είχε δικαίωμα να καθορίσει ένα σημείο αναφοράς υψηλότερο από το επιτόκιο της αγοράς που προσφέρεται στον μέσο επιχειρηματία που ζητεί δάνειο, κατά το μέρος που είναι αναγκαίο για να αποθαρρυνθεί η παρελκυστική συμπεριφορά όσον αφορά την πληρωμή του προστίμου (προπαρατεθείσα απόφαση SGL Carbon κατά Επιτροπής, σκέψη 115).
- 112 Πρέπει να προστεθεί ότι η SGL Carbon δεν απέδειξε για ποιο λόγο το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, κρίνοντας, με τη σκέψη 412 της αναιρεσιβαλλο-

μένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή δεν υπερέβη τα όρια του περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτει όσον αφορά τον καθορισμό του επιτοκίου των τόκων υπερημερίας. Συγκεκριμένα, η αναιρεσείουσα περιορίστηκε να ζητήσει την επανεξέταση των σχετικών με τα πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεων του Πρωτοδικείου ως προς το σημείο αυτό.

- 113 Μια τέτοια επιχειρηματολογία όμως δεν εμπίπτει στον αναίρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου (βλ. απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, C-113/04 P, Technische Unie κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-8831, σκέψεις 81 έως 83). Κατά συνέπεια, επί του σημείου αυτού, ο λόγος αναιρέσεως πρέπει να θεωρηθεί απαράδεκτος.
- 114 Όσον Όσον αφορά τον ισχυρισμό της SGL Carbon ότι το επιχείρημά της, που αντλείται από το γεγονός ότι η Επιτροπή χορηγεί επιτόκια της τάξεως του 2% σε περίπτωση προσωρινής πληρωμής, κακώς απορρίφθηκε ως εκπροθέσμως προβληθέν, πρέπει να σημειωθεί ότι το Πρωτοδικείο ορθώς θεώρησε ότι το επιχείρημα αυτό, το οποίο δεν είχε προβληθεί με το εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, αποτελούσε νέο ισχυρισμό, κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, του Κανονισμού του Διαδικασίας. Κατά συνέπεια, βασίμως το απέρριψε, με τη σκέψη 413 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ως απαράδεκτο.
- 115 Επομένως, ο έκτος λόγος που προέβαλε η SGL Carbon προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως είναι εν μέρει αβάσιμος και εν μέρει απαράδεκτος.
- 116 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι κανένας από τους λόγους που προέβαλε η SGL Carbon προς στήριξη της αιτήσεώς της αναιρέσεως δεν μπορεί να ευδοκιμήσει και, συνεπώς, η αίτησή της πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 117 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 118 του ίδιου κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε να καταδικαστεί η SGL Carbon στα δικαστικά έξοδα και αυτή ηττήθηκε, πρέπει η τελευταία να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.**

- 2) Καταδικάζει την SGL Carbon AG στα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)